

การประเมินความเสี่ยง
ของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต
และประพฤติมิชอบ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

การประเมินความเสี่ยง ของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิด

การทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

.....

๑. สถานการณ์ทุจริต

การทุจริตคอร์รัปชัน คือการใช้อำนาจหรืออิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่เพื่อเอื้อประโยชน์ ให้แก่ตนเอง ญาติ พี่น้องและพวกพ้อง การทุจริตเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งในการแก้ไข ปัญหาการทุจริตในสังคมไทย องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) มีความ เห็นว่าจำเป็นต้องดำเนินการเป็นกรณีพิเศษ กล่าวคือต้องมีการออกแบบมาตรการ แก้ไขปัญหาการทุจริตเป็นการเฉพาะ ประเทศ โดยจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบ ด้าน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการทุจริต และลักษณะของความเสี่ยง หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงต้องพิจารณาปัญหามบนพื้นฐานของความเป็นจริง และความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์กรหรือโครงสร้าง ทางสถาบันของชาติที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตที่อาจจะถูกกระทบ จากการดำเนินมาตรการดังกล่าวด้วย

การมีผลประโยชน์ทับซ้อนถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชัน ประเภทหนึ่งเพราะเป็นการแสวงหา ประโยชน์ ส่วนบุคคล โดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรมด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แทรกแซง การใช้ดุลยพินิจ ในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติ หน้าที่ขาดความ เป็นอิสระ ความเป็นกลางและความเป็นธรรม จนส่งผลกระทบต่อส่วนรวม และทำให้ผล ประโยชน์ขององค์กร หน่วยงาน และสังคมต้องสูญเสียไป เช่น ผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพการให้บริการ และความเป็นธรรม

๒. การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

๒.๑ ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สภาวะการณ์ หรือข้อเท็จจริงที่บุคคล ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ หรือพนักงาน ซึ่งอาจมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ และส่งผลกระทบต่อ ประโยชน์ ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่ หลากหลายไม่จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่รูปตัวเงินหรือ ทรัพย์สินก็ได้ อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกให้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงาน การพิจารณาอนุมัติ/อนุญาตให้ญาติ พี่น้อง หรือบริษัทที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียได้รับสัมปทานหรือผลประโยชน์จากทางราชการโดยมิชอบ

๒.๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหาร ปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการ ปฏิบัติงาน ที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ประเภทของความเสียง แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

- ๑) ความเสียงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) คือ ความเสียงที่เกิดจากกิจกรรมทางการ ดำเนินงานขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ หรือแผนงาน และนโยบายในการบริหารงาน
- ๒) ความเสียงด้านการเงิน (Financial Risk) คือ ความเสียงที่เกิดจากความไม่พร้อมในเรื่อง งบประมาณ การเงินที่ใช้ในการดำเนินการโครงการนั้น ๆ
- ๓) ความเสียงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk) คือ ความเสียงที่เกิดจากการ ปฏิบัติงานทุก ๆ ขั้นตอน โดยครอบคลุมทุกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และบุคลากรในการ ปฏิบัติงาน
- ๔) ความเสียงด้านกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Compliance Risk) หรือ (Event Risk) คือ ความเสียงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้หรือกฎหมาย ที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

สาเหตุของการเกิดความเสียง อาจเกิดจากปัจจัยหลัก ๒ ปัจจัย คือ

- ๑) ปัจจัยภายใน เช่นบุคลากรเข้าใจตลาดเคลื่อนไหวในการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงระบบงานความเชื่อถือได้ของระบบ สารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง การควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติ ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น
- ๒) ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยี หรือ สภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

๓. การวิเคราะห์ความเสียงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

กระบวนการวิเคราะห์ความเสียงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัยและการควบคุมกระบวนการ ปฏิบัติงาน เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต หรือ การขัดกัน ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงใกล้ชิดกับ การทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์หรือสภาวะการณ์ของการขัดกัน ของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ ส่วนรวม มากเท่าใด ก็ยังมีโอกาสก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมากเท่านั้น /การวิเคราะห์... การวิเคราะห์ ความเสียงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดการทุจริต หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนกับ ผลประโยชน์ส่วนรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมืองในครั้งนี้ ได้นำเอาความเสียงในด้านต่าง ๆ มา ดำเนินการ วิเคราะห์ตามกรอบมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) และตามบริบทการวิเคราะห์ความเสียงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่เกิดการทุจริตหรือ การขัดกัน ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถกำหนดมาตรการแนวทางการ ป้องกันยับยั้ง การทุจริตหรือปิดโอกาสการทุจริต และเพื่อกำหนดมาตรการหรือแนวทางการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการทุจริต ประพฤติมิชอบ การกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นปัญหาสำคัญและพบบ่อยอีกด้วย การ วิเคราะห์ความเสียงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบในการ ปฏิบัติ

หน้าที่และการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม โดยวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึง ปัจจัยเสี่ยงที่อาจเป็นเหตุทำให้

๑) การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ขาดความรับผิดชอบเพียงพอ

๒) การปฏิบัติหน้าที่ไปในทางที่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือในควมมีคุณธรรม ความมีจริยธรรม

๓) การปฏิบัติหน้าที่โดยการขาดความคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และการยึด มั่นในหลักธรรมาภิบาล

องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมืองได้วิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิด การทุจริต และประพฤติมิชอบ ดังนี้

๑) การพิจารณากระบวนการที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการทุจริต หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

- กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงิน และมีช่องทางที่จะทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง
- กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม คือ มีการ เอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้อง การกีดกัน การสร้างอุปสรรค
- กระบวนการที่มีช่องทางเรียกรับ หรือรับผลประโยชน์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ที่เกี่ยวข้อง

๒) การพิจารณากระบวนการที่เข้าข่ายมีโอกาสรเสี่ยงต่อการทุจริต หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

- การรับ-จ่ายเงิน
- การบันทึกบัญชีรับ - จ่าย /การจัดทำบัญชีทางการเงิน
- การจัดซื้อจัดจ้าง และการจ้างเหมาบริการ
- การกำหนดคุณลักษณะวัสดุ ครุภัณฑ์ การกำหนดคุณสมบัติผู้เข้าเสนอราคา
- การตรวจรับวัสดุ ครุภัณฑ์
- การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง
- การคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ

๓) ความเสียหายที่เกิดขึ้นหากไม่มีการป้องกันที่เหมาะสม

- สูญเสียงบประมาณ
- เสื่อมเสียชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของหน่วยงาน

๔) แนวทางการป้องกันความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

๔.๑) การจัดทำประกาศคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมืองเรื่องนโยบายการป้องกันและต่อต้านการทุจริต การรับสินบน และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

๔.๒) การจัดฝึกทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกร่วมต้านทุจริตคอร์รัปชัน ดังนี้ โปสเตอร์ สื่อวีดิทัศน์ และสื่อองค์ความรู้ต่างๆ เผยแพร่ผ่านโทรทัศน์ ป้ายประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์ของหน่วยงาน

๔.๓) จัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ และการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง

๔.๔) ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต

๔.๕) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง

๔.๖) จัดช่องทางการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔. การประเมินความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง คือ การแสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยง โดยพิจารณาจากผล คุณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงกับระดับความรุนแรงของผลกระทบของแต่ละสาเหตุ (โอกาส x ผลกระทบ) และนำมาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยง โดยมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) ดังนี้

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง X ผลกระทบที่จะเกิดความเสี่ยง = ระดับความเสี่ยง

เกณฑ์ความสามารถในการยอมรับความเสี่ยง

ระดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	คำอธิบาย
๔	สูงมาก	๑๙-๒๕	จำเป็นต้องเร่งรัดการจัดประเมินความเสี่ยง มีมาตรการลดและ หลีกเลี่ยง หรือถ่ายโอนความเสี่ยง
๓	เสี่ยงสูง	๑๓-๑๘	จำเป็นต้องเร่งรัดจัดการความเสี่ยงมีมาตรการลดความเสี่ยง เพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
๒	ปานกลาง	๗-๑๒	ยอมรับความเสี่ยง ควรมีมาตรการควบคุมป้องกันไม่ให้ความ เสี่ยงเคลื่อนย้ายไปอยู่ในระดับที่ยอมรับไม่ได้
๑	น้อย	๑-๖	ยอมรับความเสี่ยง ควรมีมาตรการควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดขึ้น

ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตขององค์การบริหารส่วนตำบลหัวเมือง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

ลำดับ	ปัจจัยความเสี่ยงในการเกิดทุจริต	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	ลำดับความเสี่ยง
๑	การเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้อง	๑	๒	๒	(๑)
๒	การใช้อำนาจหน้าที่เรียกรับผลประโยชน์	๑	๒	๒	(๑)
๓	กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างไม่ถูกต้องตามระเบียบ	๑	๒	๒	(๑)
๔	การเบิกจ่ายงบประมาณไม่ถูกต้องตามระเบียบ	๑	๒	๒	(๑)
๕	การเบิกจ่ายงบประมาณไม่ถูกต้องตามระเบียบ	๒	๒	๒	(๑)

๕.แผนจัดการความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริตและประพตติมิชอบประจำปีงบประมาณพ.ศ.๒๕๖๖

ปัจจัยที่ จะเกิด ความเสี่ยง	โอกาสผลกระทบ			มาตรการจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลาดำเนินการ				ผู้รับผิดชอบ
	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง		ไตรมาส ๑	ไตรมาส ๒	ไตรมาส ๓	ไตรมาส ๔	
๑. การเื้ออ ประโยชน์ พวก พ้อง เช่น การ พิจารณาที่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วน ตน มากกว่า องค์กรในการ ให้บริการ แก่ ประชาชน	๑	๒	๒	ควบคุม กำกับ ดูแลให้เจ้าหน้าที่และ บุคลากรปฏิบัติ ตามนโยบายเกี่ยวกับความ โปร่งใส การเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม อย่างเคร่งครัด ได้แก่ ๑.๑ ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการเพื่อให้ ได้มาซึ่ง ผลประโยชน์ส่วนตน ๑.๒ หลีกเสี่ยงสถานการณ์ที่ อาจก่อให้เกิด ผลต่อการดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม หรือ นำไปสู่การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วน ตน และส่วนรวม ๑.๓ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือคำแนะนำ เกี่ยวกับ การให้การรับของขวัญของกำนัน การรับรอง และ การจัดการกับ ผลประโยชน์ทับซ้อน					ทุก หน่วยงา น
๒.การใช้อำนาจ หน้าที่ เรียกรับ ผลประโยชน์ เช่นการขอรับ ผลประโยชน์ใน รูปแบบ ต่างๆ เพื่อความสะดวก ในบริการแก่ ประชาชน	๑	๒	๒	ควบคุม กำกับ ดูแลให้เจ้าหน้าที่และ บุคลากร ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการ ทุจริตอย่าง เกร่งครัด ได้แก่ ๒.๑ ต้องไม่ถาถามนำถึงการให้การรับ ผลประโยชน์ ใดๆ ๒.๒ หากมีสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นควร ปฏิเสธ การรับของกำนัน หรือผลประโยชน์ ดังกล่าว และ อธิบายว่าเป็นการขัดต่อ กฎหมาย ควรเป็นกลางใน การปฏิบัติหน้าที่ ๒.๓ ก่อนรับหรือให้ของขวัญของที่ระลึก ของกำนัน หรือประโยชน์ใด ๆ ควร ตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้ ปฏิบัติตาม กฎหมาย นโยบายของรัฐ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือคำแนะนำเกี่ยวกับการให้การ รับ ของขวัญของกำนัน การรับรอง และการ จัดการ กับผลประโยชน์ทับซ้อน ๒.๔ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายใน การ ปฏิบัติงานต่างๆ ให้กับบุคลากรและ เจ้าหน้าที่					ทุก หน่วยงา น

๓.กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างไม่ เช่น มีการจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนด เป็นไปตาม ระเบียบ	๑	๒	๒	๓.๑ ควบคุม กำกับ ดูแลให้เจ้าหน้าที่และบุคลากร ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการทุจริตอย่างเคร่งครัด ๓.๒ ควบคุม กำกับ ดูแลให้ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบด้านจัดซื้อจัดจ้างทำสรุปการจัดซื้อจัด จ้างรายเดือน ทุกเดือน ๓.๓ หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ อาจก่อให้เกิด ผลต่อ การดำรงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรมหรือนำไปสู่การ ชัดแย้งระหว่าง ผลประโยชน์ ส่วนตนและ ส่วนรวม ๓.๔ ควบคุมกำกับ ดูแลให้ เจ้าหน้าที่และบุคลากรปฏิบัติตาม พ.ร.บ.การจัดซื้อจัด จ้างอย่าง เคร่งครัด ๓.๕ ส่งเสริมให้ความรู้เฉพาะทางให้กับ เจ้าหน้าที่ที่ ปฏิบัติงานด้านพัสดุของ หน่วยงาน ทุกหน่วยงาน	←			→	ทุก หน่วยงาน
๔ . การเบิกจ่าย งบประมาณไม่ ถูกต้อง ตาม ระเบียบ เช่น การ จ่ายงบประมาณ ไม่ตรง กับ วัตถุประสงค์	๑	๒	๒	๔.ควบคุม กำกับ ดูแลให้ เจ้าหน้าที่และบุคลากร ปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่าย การเงินและการ คลังอย่างเคร่งครัด ทุก หน่วยงาน	←			→	ทุก หน่วยงาน
๕.การเบียดบัง ทรัพย์สินหรือ เวลา ของทาง ราชการไปใช้ ประโยชน์ส่วนตน หรือ ผู้ อื่น เช่น ก าร ใช้ รถยนต์ ของราชการใน ธุระส่วนตัว	๒	๒	๔	๕.๑ ใช้ทรัพย์สินของทาง ราชการเพื่อ ประโยชน์ ของ หน่วยงานเท่าที่จำเป็นต่อ การ ปฏิบัติหน้าที่ ๕.๒ ไม่เบียดบัง ยักยอก ทรัพย์สินของทาง ราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือ ผู้อื่น ๕.๓ ไม่ใช้เวลาราชการเพื่อไปทำงาน ภายนอก	←			→	ทุก หน่วยงาน